

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI RAVITSEMISLIIKKEIDEN TOIMINNAN VÄLIAIKAISESTA RAJOITTAMISESTA TARTUNTATAUDIN LEVIÄMISEN ESTÄMISEKSI ANNETUN ASETUKSEN 4 JA 5 §:N MUUTTAMISESTA

1 Tausta ja valmistelu

Tartuntatautilain 30.6.2021 saakka väliaikaisesti voimassa olevassa 58 a §:ssä (165/2021, muut. 304/2021) on säädetty koronavirusepidemian leviämisen estämiseksi ravitsemisliikkeiden asiakkaiden ohjeistus- ja hygieniavaatimuksista, yleisestä asiakaspaikkojen etäisyysvaatimuksesta ja toiminnan suunnitteluvollisuudesta. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä näistä vaatimuksista sekä asiakkaiden oleskeluun ja asiakaspaikkojen sijoittamiseen liittyvistä velvollisuuksista. Valtioneuvoston asetuksella voidaan myös rajoittaa ravitsemisliikkeen asiakaspaikkamäärää sekä aukiolo- ja anniskeluaikaa laissa säädettyjen edellytysten täytyessä. 19.4.2021 voimaan tulleen lakimuutoksen mukaan valtioneuvosto voi laissa säädettyillä edellytyksillä säätää aiempaa suurempia asiakaspaikkamäärän sekä anniskelu- ja aukioloajan rajoituksia.

Lain 58 a §:n nojalla säädetyn 30.6.2021 saakka voimassa olevan ravitsemisliikkeiden toiminnan väliaikaisesta rajoittamisesta tartuntataudin leviämisen estämiseksi annetun valtioneuvoston asetuksen (166/2021) 4 ja 5 §:ssä säädetään ravitsemisliikkeiden asiakasmäärien sekä anniskelu- ja aukioloajan rajoittamisesta maakunnittain ja ravintolatyypeittäin. Kyseinen asetus säädettiin 26.2.2021 ja sen valmistelussa otettiin huomioon viimeisin käytettävissä oleva tilannetieto koronavirusepidemian kulusta sekä arvioitiin rajoitusten välttämättömyys ja oikeasuhtaisuus alueiden epidemiatilanteissa (Muistio 25.2.2021).

Ravitsemisliikkeiden asiakasmäärien sekä anniskelu- ja aukioloaikojen aiempaa suurempia rajoituksia otettiin valtioneuvoston asetuksella maanantaista 19.4.2021 lukien käyttöön alueittain ja ravitsemisliiketyypeittäin, kun ravitsemistoiminta avattiin uudelleen koko maassa (305/2021, Muistio 15.4.2021).

Valtioneuvoston on tartuntatautilain 58 b:n 3 momentin mukaan tarkoin seurattava, ovatko säädettyjen rajoitusten edellytykset edelleen voimassa. Jo samalla viikolla eli 22.4.2021 valtioneuvosto päätti lieventää rajoituksia epidemiatilanteen parantumisen johdosta Keski-Suomen maakunnassa ja Etelä-Savon sairaanhoitopiirissä sekä Satakunnan, Kanta-Hämeen ja Pohjanmaan maakunnissa (338/2021).

Seuraavalla viikolla eli 29.4.2021 rajoituksia lievennettiin epidemiatilanteen parantumisen vuoksi Satakunnan ja Pohjanmaan maakunnissa (357/2021).

Seuraavalla viikolla epidemiatilanne oli edelleen parantunut merkittävästi Itä-Savon sairaanhoitopiirissä ja Kymenlaakson maakunnassa. Näiden alueiden rajoituksia lievennettiin vastaavasti 6.5.2021 (373/2021).

Koronaepidemiatilanne on tällä hetkellä vakaa ja kehittymässä yleisesti hyvään suuntaan, vaikka tilanne on eri alueilla hyvin erilainen. Valtioneuvosto puolsi periaatepäätöksellään 6.5.2021 valtakunnallisten toimenpidetasojen käytöstä (tasot 1–3) luopumista. Sosiaali- ja terveysministeriö on 10.5.2021 tehnyt asiaa koskevan päätöksen. Hybridistrategian toimintasuunnitelmassa epidemian tilannekuva jaetaan taas kolmeen vaiheeseen: perustasoon, kiihtymisvaiheeseen ja leviämisvaiheeseen.

Muutokset toimenpiteissä ovat jatkossa suurimmat kiihtymisvaiheen alueilla. Niissä voidaan jatkossa avata julkisia tiloja, kuten kirjastoja ja museoita, sallia esimerkiksi ulkotiloissa tapahtuvan ryhmäharrastustoiminnan ja järjestää yleisötilaisuuksia osallistujarajoituksin.

Sosiali- ja terveysministeriö on myös käynnistänyt hybridistrategian toimintasuunnitelman ja epidemiavaiheisiin liitettyjen suositusten päivittämisen. Suosituksissa noudatetaan nykyistä toimintasuunnitelmaa siihen asti, että päivitystyö on valmis.

Tästä valmistelusta riippumatta valtioneuvosto on tarkastellut ravitsemistoiminnan rajoituksia ja päättänyt lieventää niitä kaikissa epidemian vaiheissa välittömästi.

Asetusehdotus on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä virkatyönä. Epidemiologisen tilanteen määrittely on perustunut sairaanhoitopiirien ja Ahvenanmaan maakunnan kantoihin perustuvaan Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen 11.5.2021 saatuun lausuntoon.

Asetuksen valmistelussa on järjestetty kuulemistilaisuus Matkailu- ja ravintolapalvelut MaRa ry:n ja Palvelualojen ammattiliitto PAM ry:n kanssa. Ahvenanmaan maakunnan hallitus on kirjelmässään 10.5.2021 todennut, että vaikka maakunta on edelleen kiihtymisvaiheessa, maakunnan oman toimenpidesuunnitelman mukaan ravitsemisliikkeiden anniskelu- ja aukioloaikarajoitusten tulisi olla kello 24 ja 1. Asetuksen valmistelussa on otettu maakunnan hallituksen esittämät näkökohdat huomioon eikä lausuntoa maakunnan hallitukselta tai muita lausuntoja ole pyydetty.

Asetusehdotus on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa.

2 Nykytila ja ehdotetut muutokset

2.1 Nykytila ja sen arviointi

Valtioneuvoston asetuksella säädettiin 16.4.2021 vallitsevan epidemiatilanteen edellyttämiä tartuntatautilain 58 a §:ssä tarkoitettuja rajoituksia tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Asetus on ollut voimassa 19.4.2021 lähtien eikä sen valmistelun yhteydessä esitettyihin asiakaspaikka-, anniskeluaika- ja aukioloaikarajoitusten yleisiin perusteisiin ja niiden kohdentamisen perusteisiin ole tullut muutoksia (Muistio 15.4.2021).

Valmistelun tavoitteena on tarkastella tiedossa olevaa epidemiatilanteen parantumista valtakunnallisesti ja alueittain sekä esittää asetukseen sellaisia rakenteellisia muutoksia, joiden myötä ravitsemistoiminnan rajoituksia kevennetään asteittain. Valmistelua on sovittu jatkettavaksi toukokuun aikana siten, että erityisesti leviämisvaiheen anniskelu- ja aukioloaikarajoituksia kevennetään hallitusti epidemiatilanteen salliessa edelleen.

Lisäksi esityksessä otetaan huomioon ne muutokset, jotka ovat tapahtuneet alueiden epidemiatilanteissa.

Epidemiatilanne on Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen lausunnon 11.5.2021 mukaan valtakunnallisesti seuraava:

Suomen koronavirusepidemia on taittunut maaliskuun huippuvaiheen jälkeen siten, että nykyiset tartuntamäärät vastaavat loka-marraskuun 2020 tilannetta ja ovat noin 70 % alhaisemmat kuin epidemian

huippuvaiheessa. Eroja sekä ilmaantuvuudessa (väestöön suhteutetut uutena todetut tapaukset) että ajallisessa kehityksessä esiintyy kuitenkin Suomen maantieteellisten alueiden välillä.

Koko maassa tartuntojen ilmaantuvuus on laskenut edellisten viikkojen aikana, mutta laskusuunta on pysähtynyt kahden viimeksi kuluneen viikon aikana: viikolla 17 (26.4.–2.5.) tartuntoja ilmaantui noin 25 tapausta ja viikolla 18 (3.–9.5.) noin 26 tapausta 100 000 henkeä kohti. Tartuntojen lukumäärä oli näinä ajanjaksoina 1 381 ja 1 427.

Esimerkiksi Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirissä 7 vrk:n tapausilmaantuvuus oli viikolla 17 noin 41 tapausta ja viikolla 18 noin 42 tapausta 100 000 henkeä kohti eli epidemiatilanne ei enää ole parantunut.

Sairaalahoidossa olevien Covid-19-potilaiden yhteenlaskettu lukumäärä oli 10.5. 121 potilasta, mikä oli samaa luokkaa kuin viikkoa aiemmin (3.5. 122 potilasta). Potilaista 28 oli perusterveydenhuollon osastoilla, 67 erikoissairaanhoidon osastoilla ja tehohoidossa 26.

Vaikka koronavirusepidemia on selvästi rauhoittunut maaliskuun lopulta lähtien, osalla alueista myönteinen kehitys on pysähtynyt ja tartuntamäärät ovat jopa lähteneet uudelleen kasvuun. Tartuntamäärien ja sairaalahoidon kuormituksen perusteella ei laitoksen arvion mukaan aikuisväestöä koskevia fyysisten kontaktien rajoituksia voi vielä selvästi vähentää. Erityisesti herkemmin tarttuvien virusmuunnosten yleistymisen johdosta epidemian nopean uudelleenleviämisen riskin ei voida vielä arvioida väistyneen.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on lausunnossaan todennut seuraavan alueellisen epidemiatilanteen:

Alueiden oma kokonaisarvio epidemiatilanteesta 11.5.2021:

Leviämisvaihe: Helsingin ja Uudenmaan (HUS), Etelä-Karjalan, Päijät-Hämeen ja Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirit (neljä aluetta).

Kiihtymisvaihe: Kymenlaakson, Kanta-Hämeen, Pirkanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirit sekä Ahvenanmaan maakunta (kuusi aluetta).

Perustaso: Satakunnan*, Keski-Suomen, Etelä-Pohjanmaan, Vaasan, Etelä-Savon, Itä-Savon, Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Pohjanmaan**, Kainuun ja Lapin sairaanhoitopiirit (11 aluetta).

* Satakunnan sairaanhoitopiirissä Eura, Eurajoki ja Nakkila leviämisvaiheessa.

** Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirissä Oulu kiihtymisvaiheessa.

Muutokset edelliseen viikkoon (5.5.) verrattuna:

Satakunnan sairaanhoitopiirissä Kokemäen tilanne on rauhoittunut ja se palasi 6.5. leviämisvaiheesta perustasolle. Eura jatkoi vielä leviämisvaiheessa. Samaan aikaan Eurajoki ja Nakkila siirtyivät perustasolta leviämisvaiheeseen.

Itä-Savon sairaanhoitopiiri palasi 10.5. kiihtymisvaiheesta perustasolle.

Keski-Pohjanmaa siirtyi 11.5. perustasolta kiihtymisvaiheeseen.

Epidemiologiset perusteet ravitsemisliikkeitä koskeviin päätöksiin ovat Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan ennallaan, eikä ristiriitaa synny perustasolle siirtyneiden sairaanhoitopiirien oman arvion kanssa. Satakunnan leviämisvaiheessa olevissa kunnissa tartunnanjäljitysaste on korkealla ja suurin osa uusista tartunnoista ilmenee rajatuissa ryhmissä.

Satakunnan sairaanhoitopiirissä (maakunnassa) ovat olleet voimassa yleisesti perustasolla sovelletut rajoitukset 29.4.2021 lukien. Aiemmassa asetusmuutoksessa (6.5.2021) otettiin myös ennakkollisesti huomioon Itä-Savon sairaanhoitopiirissä tapahtunut epidemiatilanteen parantuminen. Alueella otettiin jo 7.5.2021 lukien käyttöön yleisesti perustasolla oleville alueille säädetyt rajoitukset.

Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin (maakunnan) 11.5.2021 todettu uusi epidemiatilanne edellyttää kiihtymistason rajoitusten säätämistä.

Muutoin alueiden epidemiatilanteissa ei ole tapahtunut asetuksessa säädettyihin rajoituksiin vaikuttavia muutoksia. (Epidemiatilanteesta LIITE).

2.2 Esitetyt muutokset

Kuten Terveiden ja hyvinvoinnin laitos toteaa lausunnossaan, epidemiatilanne on parantunut maaliskuun lopulta lähtien, mutta osalla alueista myönteinen kehitys on pysähtynyt ja tartuntamäärät ovat jopa lähteneet uudelleen kasvuun. Tartuntamäärät vastaavat loka-marraskuun 2020 lukuja. Laitoksen arvion mukaan tartuntamäärien ja sairaalahoidon kuormituksen perusteella ei aikuisväestöä koskevia fyysisten kontaktien rajoituksia voi vielä selvästi vähentää. Lausunnossa kiinnitetään edelleen huomiota herkemmin tarttuvien virusmuunnosten yleistymiseen ja siitä seuraavaan epidemian nopean uudelleenleviämisen riskiin. Rokotusten edistymisestä huolimatta se nuorempi ikäluokka, jossa tartuntoja edelleen esiintyy, ei ole lähiviikkoina vielä rokotusvuorossa.

Asetusmuutoksen valmistelu perustuu kuitenkin siihen arvioon, että tällä hetkellä voimassa olevia asiakasmäärä- sekä anniskelu- ja aukioloaikarajoituksia voidaan keventää useimmilla alueilla ilman, että epidemia tämän vuoksi uhkasi kiihtyä. Sen sijaan asiakkaiden istumapaikkavaatimusta ja asiakkaiden liikkumista koskevia rajoituksia, joista on säädetty asetuksen 3 §:ssä, ei ehdoteta poistettavaksi tai muutettavaksi samalla, kun merkittävästi ravitsemisliikkeiden toimintaedellytyksiin liittyviä rajoituksia tietoisesti lievennetään.

Asetuksessa ehdotetaan ensinnä otettavaksi käyttöön pääosin aiemmat perustason ja kiihtymisvaiheen rajoitukset. Suurin osa Suomesta kuuluu näihin epidemiavaiheisiin ja ehdotuksen mukaan rajoituksia lievennettäisiin seuraavasti:

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen lausunnon mukaan perustasolla olevilla alueilla rajoitetaan tällä hetkellä ravitsemisliikkeen toiminta-ajatuksesta (anniskeluvaltainen tai muu) riippuen sisätilojen asiakasmäärät enintään puoleen tai kolmeen neljäsosaan normaalista. Perustasolla anniskelu on nykyään sallittu enintään kello 22:een ja sallittu aukioloaika on kello 5-23. Asiakasmäärärajoituksen säilyttäminen on varovaisuusperiaatteen mukaisesti edelleen välttämätöntä, sillä anniskeluaikaa ehdotetaan pidennettäväksi ilman porrastusta tai välivaiheita kello 24:ään ja aukioloaikaa pidennettäväksi kello yhteen. Nämä

aikarajoitukset vastaavat ennen ravintolasulkua olleita rajoituksia kyseisen vaiheen alueille ja muutoksen myötä osa yöravintolatoiminnasta tulee näillä alueilla mahdolliseksi.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen lausunnon mukaan kiihtymisvaiheessa olevilla alueilla ravitsemisliikkeen toiminta-ajatuksista (anniskeluvaltainen tai muu) riippuen sisätilojen asiakasmäärät on pääsääntöisesti rajoitettu enintään kolmasosaan tai puoleen normaalista. Kiihtymisvaiheessa anniskelu on nykyisin pääsääntöisesti sallittu toiminta-ajatuksista riippuen enintään kello 18:aan tai 19:ään ja sallittu aukioloaika on kello 5-19 tai 5-20. Asiakasmäärärajoitus ehdotetaan lievennettäväksi enintään puoleen tai kolmeen neljäsosaan normaalista ja sallittua anniskeluaikaa ehdotetaan jatkettavaksi kello kaikissa ravitsemisliikkeissä kello 22:een ja aukioloaikaa pidennettäväksi kello 23:een. Nämä asiakasmäärä- ja aikarajoitukset vastaavat pääosin ennen ravintolasulkua olleita rajoituksia kyseisen vaiheen alueille.

Näin ollen perustasolla ja kiihtymisvaiheessa olevilla alueilla ei enää sovellettaisi lainkaan tartuntatautilain 58 a §:n 4 momentissa tarkoitettuja aiempaa suurempia rajoituksia.

Leviämisvaiheessa olevien Uudenmaan, Varsinais-Suomen, Päijät-Hämeen ja Etelä-Karjalan maakunnan alueilla epidemiatilanne ei vielä salli aivan vastaavia rajoitusten lievennyksiä. Leviämisvaiheessa olevilla alueilla ravitsemisliikkeen toiminta-ajatuksista (anniskeluvaltainen tai muu) riippuen sisätilojen asiakasmäärät on nykyisin pääsääntöisesti rajoitettu enintään kolmasosaan tai puoleen normaalista. Anniskeluaika alueilla on nykyisin pääsääntöisesti sallittu toiminta-ajatuksista riippuen enintään kello 17:ään tai 18:aan ja sallittu aukioloaika on kello 5-18 tai 5-19.

Tartuntatautilain 58 a §:n 4 momentin mukaan asiakasmäärän rajoitus saa ravitsemisliikkeessä, jonka pääasiallisena ravitsemistoimintana on tarjota alkoholijuomia, olla suurempi kuin 50 prosenttia ja muussa ravitsemisliikkeessä suurempi kuin 25 prosenttia ja aikarajoitukset saavat koskea aukioloaikaa ennen kello 23:a ja anniskeluaikaa ennen kello 22:ta vain, jos tartuntataudin leviämisen estäminen on valtakunnallisesti epidemian nopean kiihtymisen tai muuntuneen viruksen leviämisen uhan vuoksi välttämätöntä ja alueella todetaan muuntuneen viruksen väestöleviämistä tai tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen leviämiseen alueella.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on kiinnittänyt edelleen huomiota valtakunnan tasolla muuntovirusten yleistymisestä johtuvaan epidemian leviämisen uhkaan. Tilanteessa, jossa tartuntaluvut ovat jo useita viikkoja laskeneet käytännössä koko maassa, ei voida katsoa olevan sellaista yleistä epidemian nopean kiihtymisen uhkaa, jota säännöksessä tarkoitetaan. Edellä mainittujen muuntovirusten leviämisen uhkaan liittyvän edellytyksen voidaan kuitenkin arvioida täyttyvän valtakunnan tasolla. Kyseisillä neljällä alueella todetaan edelleen jopa vallitsevaksi virustyyppiksi muodostuneen muuntoviruksen väestöleviämistä, joten mainitussa momentissa säädettyjen erityisten edellytysten katsotaan täyttyvän sille, että alueiden anniskelu- ja aukioloaikarajoituksia on välttämätöntä pitää jonkin aikaa suurempina kuin on vakiintuneesti aiemmin ollut.

Vaikka mainitussa momentissa säädettyjen erityisten edellytysten katsotaan näiden alueiden kohdalla täyttyvän, ehdotettujen rajoitusten tulee kuitenkin täyttää yleiset välttämättömyys- ja oikeasuhtaisuusedellytykset. Tämä merkitsee muun ohella sitä, että rajoituksia on lievennettävä ja poistettava sen arvioinnin perusteella, onko niitä enää pidettävä välttämättöminä.

Tavoitteena on siirtyä hallitusti ravitsemistoimintaa koskeneista voimakkaista sulkutoimista kohti rajoitusten poistamista. Samalla ravintolasulun, muiden jo toteutettujen sulkutoimien ja muiden eri alueilla toteutettujen toimien aikaansaamaa hyvää kehitystä ei kuitenkaan haluta katkaista tai pahimmassa tapauksessa antaa epidemian lähteä uudelleen kiihtymään. Tässä tilanteessa leviämisvaiheessa käytössä olevia lain 58 a §:n 4 momentissa tarkoitettuja suurempia rajoituksia ehdotetaan lievennettäviksi hallitusti siten, että sekä asiakasmäärää että anniskelu- ja aukioloaikaa koskevia rajoituksia ei muuteta merkittävästi samanaikaisesti.

Asiakasmäärää koskevat rajoitukset vaikuttavat yleisesti asiakkaiden välisen etäisyyden ylläpitämisen kautta epidemian leviämisen riskiin. Asiakasmäärän rajoitusten muutokset edellyttävät aina jonkin verran tilojen ja asiakaspaikkojen järjestelyä ja tämän vuoksi ehdotetaan, että asiakasmäärän rajoitusten hallitut lievennykset otetaan käyttöön heti myös leviämisvaiheen alueilla. Asiakasmäärärajoitus ehdotetaan näilläkin alueilla siten lievennettäväksi enintään puoleen tai kolmeen neljäsosaan normaalista. Kun anniskelu- ja aukioloaikoja koskevat suuremmat rajoitukset poistuvat joko hallitun asetusmuutoksen myötä tai sen vuoksi, että kyseinen alue voi siirtyä kiihtymisvaiheeseen, asiakaspaikkarajoituksia koskevat järjestelyt olisi jo tehty.

Anniskelu- ja aukioloaikojen rajoitukset olisivat ensin olleet joillakin alueilla välittömästi poikkeusolojen jälkeen epidemiatilanteen mukaisesti lyhyen ajan merkittäviä ja tämän jälkeen niitä lievennettäisiin kevään ja alkukesän aikana voimakkaasti. Tarkoitus on, että erityisesti leviämisvaiheen anniskelu- ja aukioloaikarajoituksia arvioidaan uudelleen jo valtioneuvoston istunnossa 27.5.2021 siten, että epidemiatilanteen salliessa lain 58 a §:n 4 momentissa tarkoitetuista erityisistä rajoituksista voitaisiin hallitusti mahdollisimman nopeasti luopua. Sallittua anniskeluaikaa ehdotetaan näiden neljän alueen epidemiatilanteessa ravitsemisliikkeen toiminta-ajatuksesta riippuen (anniskeluvaltainen tai muu) nyt jatkettavaksi kello 18:aan tai 19:ään ja aukioloaikaa pidennettäväksi kello 19:ään ja 20:een.

Näiden leviämisvaiheen rajoitusten valmistelussa on kiinnitetty huomiota siihen, että aiempaa suurempia ravitsemistoiminnan rajoituksia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 32/2021 vp, s. 14) todetaan, että ”Käytännössä kyse olisi siitä, että nykyistä suurempia rajoituksia tarvitaan epidemian torjunnassa tasolla 2, jossa epidemian leviämisen uhka kasvaa koko maassa ja jossa alueet ja kunnat ohjataan valtioneuvoston puollon jälkeen ottamaan käyttöön leviämisvaiheen toimenpiteet laajamittaisesti.” Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on kiinnittänyt huomiota tähän mainintaan ja korostanut myös, että ruokaravintoloiden sulkeminen ennen klo 21:tä tarkoittaa tosiasiasa useiden ruokaravintoloiden sulkemista. Ruokaravintoloiden osalta sulkeminen asetuksella ennen klo 21:tä tulee olla erityisen korkean kynnyksen takana (StVM 9/2021 vp). Vaikka sosiaali- ja terveysministeriö on valtioneuvoston periaatepäätöksen nojalla päättänyt edellä mainitusta tasojaottelusta luopumisesta 10.5.2021, valmistelussa on arvioitu, että rajatut tiukemmat rajoitukset perustuvat vielä jonkin aikaa laissa säädettyyn yleiseen välttämättömyyedellytykseen ja 58 a §:n 4 momentissa säädettyihin valtakunnallisiin ja alueellisiin edellytyksiin.

Ravitsemistoimintaa koskevien rajoitusten lievennykset ajoittuvat samanlaiseen aikatauluun kuin hybridistrategian toimintasuunnitelman ja epidemiavaiheisiin liitettyjen suositusten päivittäminen. Sosiaali- ja terveysministeriön edellä mainitun päätöksen mukaan suosituksissa noudatetaan nykyistä toimintasuunnitelmaa siihen asti, että päivitystyö on valmis. Rajoitusten oikeasuhtaisuuden kannalta merkittävää on esimerkiksi muassa se, että kyseisillä alueilla aluehallintovirastot ovat juuri jatkaneet muun muassa kuuden hengen kokoontumisrajoituksia. Mahdolliset kokoontumisrajoitusten lievennykset voivat johtaa siihen, että rajoitus koskisi näillä alueilla kymmenen hengen kokoontumisia.

Asetuksen valmistelun yhteydessä on aiemmin käsitelty (Muistio 15.4.2021) eduskunnan lausumissaan (EV 35/2021 vp) käsittelemiä seikkoja muun muassa aluetasoisista rajoitusten kohdennuksista ja eri ravintolatyypin (ravitsemisliikkeet, joiden pääasiallisena ravitsemistoimintana on tarjota maksusta alkoholijuomia sekä muut ravitsemisliikkeet) sekä sisä- ja ulkotilojen erilaisia riskiprofiileja. Nyt kysymyksessä olevassa valmistelussa on otettu lisäksi huomioon, että toteutettavat aukioloaika rajoitusten lievennykset koskevat kaikilla alueilla ulkotiloja siten, että ulkotiloissa ei asetuksen mukaan minään ajankohtana sovelleta lainkaan asiakasmäärärajoituksia tai asiakkaiden liikkumista koskevia rajoituksia.

Asetuksen 4 §:ssä säädetään ravitsemisliikkeiden asiakasmäärän rajoittamisesta eri alueilla epidemiatilanteen ja ravitsemisliiketyypin mukaisesti. Muissa maakunnissa paitsi Ahvenanmaan maakunnassa sijaitsevan ravitsemisliikkeen, jonka pääasiallisena ravitsemistoimintana on tarjota yleisölle maksusta elintarvikelaissa tarkoitettua elintarvikehuoneistossa alkoholijuomia, sisätilassa tai sen osassa saisi esityksen mukaan oleskella yhtäaikaisesti enintään puolet tartuntatautilain 58 a §:n 2 momentissa tarkoitettua anniskeluluvan tai rakennussuunnitelman mukaisesta suurimmasta määrästä asiakkaita tai henkilöitä. Näissä maakunnissa sijaitsevan muun kuin edellä tarkoitettun ravitsemisliikkeen sisätilassa tai sen osassa saisi oleskella yhtäaikaisesti enintään kolme neljäsosaa mainitussa momentissa tarkoitettua määrästä asiakkaita tai henkilöitä. Ahvenanmaan maakunnan alueella asiakaspaikkarajoituksia ei ole maakunnan itsehallintolainsäädännöstä johtuen sovellettu.

Asetuksen 5 §:ssä säädetään ravitsemisliikkeiden anniskelu- ja aukioloajan rajoittamisesta eri alueilla. Uudenmaan, Varsinais-Suomen, Päijät-Hämeen tai Etelä-Karjalan maakunnassa sijaitsevassa ravitsemisliikkeessä, jonka pääasiallisena ravitsemistoimintana on tarjota yleisölle maksusta elintarvikelaissa tarkoitettua elintarvikehuoneistossa alkoholijuomia, alkoholijuomien anniskelu olisi lopetettava viimeistään kello 18 ja ravitsemisliikkeen saisi pitää avoinna ravitsemistoiminnan asiakkaille kello 5:stä kello 19:ään. Edellä mainitussa maakunnassa sijaitsevassa muussa kuin edellä tarkoitettua ravitsemisliikkeessä alkoholijuomien anniskelu olisi ehdotuksen mukaan lopetettava viimeistään kello 19 ja ravitsemisliikkeen saisi pitää avoinna ravitsemistoiminnan asiakkaille kello 5:stä kello 20:een. Tämänhetkisen tiedon mukaan on mahdollista, että Etelä-Karjalan sairaanhoitopiiri (maakunta) siirtyisi kiihtymisvaiheeseen ensi viikolla. Tämä merkitsisi sitä, että suurimpia rajoituksia sovellettaisiin ainoastaan niissä kolmessa maakunnassa, joissa epidemiatilanne on ainakin toistaiseksi selvästi muuta maata huonompi.

Kanta-Hämeen, Pirkanmaan, Kymenlaakson tai Keski-Pohjanmaan maakunnassa tai Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirissä sijaitsevassa ravitsemisliikkeessä alkoholijuomien anniskelu olisi ehdotuksen mukaan lopetettava viimeistään kello 22 ja liikkeen saisi pitää avoinna ravitsemistoiminnan asiakkaille kello 5:stä kello 23:een.

Muualla kuin 1 tai 2 momentissa mainitussa maakunnassa sijaitsevassa ravitsemisliikkeessä alkoholijuomien anniskelu on lopetettava viimeistään kello 24 ja liikkeen saa pitää avoinna ravitsemistoiminnan asiakkaille kello 5:stä kello 1:een.

Anniskelu saataisiin edelleen kaikkialla aloittaa aikaisintaan kello 7 sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään.

Muutokset liittyvät rajoitusten välttämättömyyden arviointiin ja tämän vuoksi asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan seuraavana päivänä asetuksen antamisen jälkeen eli 13.5.2021.

3 Vaikutukset

Tartuntatautilaissa tarkoitettujen ravitsemistoiminnan väliaikaisten rajoitusten taloudellisia ja muita vaikutuksia on kuvattu viimeksi hallituksen esityksessä HE 32/2021 vp.

Ravitsemisliikkeitä koskevalla sääntelyllä ei pystytä yksin vaikuttamaan covid-19-viruksen leviämiseen, mutta se on välttämätön ja tarpeellinen osa yhteiskunnan eri alueille ulottuvien rajoitusten ja velvoitteiden muodostamaa keinovalikoimaa. Vaikka yksittäisten rajoitustoimien vaikutusta epidemian kulkuun ja tartuttavuusluvun muutokseen on erittäin vaikeaa tutkia ja määrittää ennalta, ravitsemistoiminnan rajoitusten arvioidaan siten suojaavan väestöä tartuntataudin leviämiseltä.

Ehdotetut rajoitusten lievennykset perustuvat siihen, että aiempien rajoitusten ei enää katsota olevan tässä suhteessa välttämättömiä. Muutoksilla olisi myönteisiä vaikutuksia ravitsemisliikkeiden toimintaan kaikilla alueilla lukuun ottamatta Keski-Pohjanmaan maakuntaa ja Länsi-Pohjan sairaanhoitopiiriä, joiden alueilla rajoitukset säilyisivät ennallaan.

Merkittävimmät positiiviset vaikutukset koskisivat niitä ravitsemisliikkeitä, joiden toiminta-ajatus ei perustu enimmäkseen alkoholijuomien anniskeluun. Illallistarjoilu tulisi asetusmuutoksen myötä jälleen mahdolliseksi koko Suomessa lukuun ottamatta leviämisvaiheen alueiden ravitsemisliikkeitä.

LIITE

Epidemiatilannetta on valmistelun yhteydessä selvitetty alueittain seuraavasti:

A. Leviämisvaihe**Helsingin ja Uudenmaan SHP (Uudenmaan maakunta)**

Alueen oma kokonaisarvio epidemiatilanteesta 11.5.2021:		Leviämisvaihe
Ilmaantuvuus (tapausta/100 000 asukasta)	Vk 15–16 (12.4. – 25.4.)	Vk 17-18 (26.4.–9.5.)
	107	82
Positiivisten näytteiden osuus (%) testatuista näytteistä, vk 18		1,3 %

Etelä-Karjalan SHP (Etelä-Karjalan maakunta)

Alueen oma kokonaisarvio epidemiatilanteesta 11.5.2021:		Leviämisvaihe
Ilmaantuvuus (tapausta/100 000 asukasta)	Vk 15–16 (12.4. – 25.4.)	Vk 17-18 (26.4.–9.5.)
	47	44
Positiivisten näytteiden osuus (%) testatuista näytteistä, vk 18		1,0 %

Päijät-Hämeen SHP (Päijät-Hämeen maakunta)

Alueen oma kokonaisarvio epidemiatilanteesta 11.5.2021:		Leviämisvaihe
Ilmaantuvuus (tapausta/100 000 asukasta)	Vk 15–16 (12.4. – 25.4.)	Vk 17-18 (26.4.–9.5.)
	85	104
Positiivisten näytteiden osuus (%) testatuista näytteistä, vk 18		2,4 %

Varsinais-Suomen SHP (Varsinais-Suomen maakunta)

Alueen oma kokonaisarvio epidemiatilanteesta 11.5.2021:		Leviämisvaihe
Ilmaantuvuus (tapausta/100 000 asukasta)	Vk 15–16 (12.4. – 25.4.)	Vk 17-18 (26.4.–9.5.)
	105	99
Positiivisten näytteiden osuus (%) testatuista näytteistä, vk 18		3,3 %

B. Kiihtymisvaihe
Pirkanmaan SHP (Pirkanmaan maakunta)

Alueen oma kokonaisarvio epidemiatilanteesta 11.5.2021:		Kiihtymisvaihe
Ilmaantuvuus (tapausta/100 000 asukasta)	Vk 15–16 (12.4. – 25.4.)	Vk 17-18 (26.4.–9.5.)
	66	34
Positiivisten näytteiden osuus (%) testatuista näytteistä, vk 18		0,7 %

Kanta-Hämeen SHP (Kanta-Hämeen maakunta)

Alueen oma kokonaisarvio epidemiatilanteesta 11.5.2021:		Kiihtymisvaihe
Ilmaantuvuus (tapausta/100 000 asukasta)	Vk 15–16 (12.4. – 25.4.)	Vk 17-18 (26.4.–9.5.)
	36	51
Positiivisten näytteiden osuus (%) testatuista näytteistä, vk 18		1,3 %

Kymenlaakson SHP (Kymenlaakson maakunta)

Alueen oma kokonaisarvio epidemiatilanteesta 11.5.2021:		Kiihtymisvaihe
Ilmaantuvuus (tapausta/100 000 asukasta)	Vk 15–16 (12.4. – 25.4.)	Vk 17-18 (26.4.–9.5.)
	46	20
Positiivisten näytteiden osuus (%) testatuista näytteistä, vk 18		0,6 %

Länsi-Pohjan SHP (Lapin maakunta)

Alueen oma kokonaisarvio epidemiatilanteesta 11.5.2021:		Kiihtymisvaihe
Ilmaantuvuus (tapausta/100 000 asukasta)	Vk 15–16 (12.4. – 25.4.)	Vk 17-18 (26.4.–9.5.)
	59	44
Positiivisten näytteiden osuus (%) testatuista näytteistä, vk 18		0,3 %

Keski-Pohjanmaan SHP (Keski-Pohjanmaan maakunta)

Alueen oma kokonaisarvio epidemiatilanteesta 11.5.2021:		Perustaso
Ilmaantuvuus (tapausta/100 000 asukasta)	Vk 15–16 (12.4. – 25.4.)	Vk 17-18 (26.4.–9.5.)
	3	29
Positiivisten näytteiden osuus (%) testatuista näytteistä, vk 18		1,2 %

Ahvenanmaan maakunta

Alueen oma kokonaisarvio epidemiatilanteesta 11.5.2021:		Kiihtymisvaihe
Ilmaantuvuus (tapausta/100 000 asukasta)	Vk 15–16 (12.4. – 25.4.)	Vk 17-18 (26.4.–9.5.)
	113	20
Positiivisten näytteiden osuus (%) testatuista näytteistä, vk 18		0,6 %

C. Perustaso

Satakunnan SHP (Satakunnan maakunta)

Alueen oma kokonaisarvio epidemiatilanteesta 11.5.2021:		Perustaso
Ilmaantuvuus (tapausta/100 000 asukasta)	Vk 15–16 (12.4. – 25.4.)	Vk 17-18 (26.4.–9.5.)
	26	24
Positiivisten näytteiden osuus (%) testatuista näytteistä, vk 18		0,6 %

Keski-Suomen SHP (Keski-Suomen maakunta)

Alueen oma kokonaisarvio epidemiatilanteesta 11.5.2021:		Perustaso
Ilmaantuvuus (tapausta/100 000 asukasta)	Vk 15–16 (12.4. – 25.4.)	Vk 17-18 (26.4.–9.5.)
	14	7
Positiivisten näytteiden osuus (%) testatuista näytteistä, vk 18		0,4 %

Pohjois-Karjalan SHP (Pohjois-Karjalan maakunta)

Alueen oma kokonaisarvio epidemiatilanteesta 11.5.2021:		Perustaso
Ilmaantuvuus (tapausta/100 000 asukasta)	Vk 15–16 (12.4. – 25.4.)	Vk 17-18 (26.4.–9.5.)
	10	9
Positiivisten näytteiden osuus (%) testatuista näytteistä, vk 18		0,3 %

Vaasan SHP (Pohjanmaan maakunta)

Alueen oma kokonaisarvio epidemiatilanteesta 11.5.2021:		Perustaso
Ilmaantuvuus (tapausta/100 000 asukasta)	Vk 15–16 (12.4. – 25.4.)	Vk 17-18 (26.4.–9.5.)
	18	15
Positiivisten näytteiden osuus (%) testatuista näytteistä, vk 18		0,5 %

Etelä-Savon SHP (Etelä-Savon maakunta)

Alueen oma kokonaisarvio epidemiatilanteesta 11.5.2021:		Perustaso
Ilmaantuvuus (tapausta/100 000 asukasta)	Vk 15–16 (12.4. – 25.4.)	Vk 17-18 (26.4.–9.5.)
	16	5
Positiivisten näytteiden osuus (%) testatuista näytteistä, vk 18		0,3 %

Itä-Savon SHP (Etelä-Savon maakunta)

Alueen oma kokonaisarvio epidemiatilanteesta 11.5.2021:		Perustaso
Ilmaantuvuus (tapausta/100 000 asukasta)	Vk 15–16 (12.4. – 25.4.)	Vk 17-18 (26.4.–9.5.)
	68	5
Positiivisten näytteiden osuus (%) testatuista näytteistä, vk 18		0,4 %

Etelä-Pohjanmaan SHP (Etelä-Pohjanmaan maakunta)

Alueen oma kokonaisarvio epidemiatilanteesta 11.5.2021:		Perustaso
Ilmaantuvuus (tapausta/100 000 asukasta)	Vk 15–16 (12.4. – 25.4.)	Vk 17-18 (26.4.–9.5.)
	20	13
Positiivisten näytteiden osuus (%) testatuista näytteistä, vk 18		0,4 %

Pohjois-Savon SHP (Pohjois-Savon maakunta)

Alueen oma kokonaisarvio epidemiatilanteesta 11.5.2021:		Perustaso
Ilmaantuvuus (tapausta/100 000 asukasta)	Vk 15–16 (12.4. – 25.4.)	Vk 17-18 (26.4.–9.5.)
	14	7
Positiivisten näytteiden osuus (%) testatuista näytteistä, vk 18		0,1 %

Pohjois-Pohjanmaan SHP (Pohjois-Pohjanmaan maakunta)

Alueen oma kokonaisarvio epidemiatilanteesta 11.5.2021:		Perustaso
Ilmaantuvuus (tapausta/100 000 asukasta)	Vk 15–16 (12.4. – 25.4.)	Vk 17-18 (26.4.–9.5.)
	32	28
Positiivisten näytteiden osuus (%) testatuista näytteistä, vk 18		0,5 %

Kainuun SHP (Kainuun maakunta)

Alueen oma kokonaisarvio epidemiatilanteesta 11.5.2021:		Perustaso
Ilmaantuvuus (tapausta/100 000 asukasta)	Vk 15–16 (12.4. – 25.4.)	Vk 17-18 (26.4.–9.5.)
	27	8
Positiivisten näytteiden osuus (%) testatuista näytteistä, vk 18		0,5 %

Lapin SHP (Lapin maakunta)

Alueen oma kokonaisarvio epidemiatilanteesta 11.5.2021:

	Vk 15–16 (12.4. – 25.4.)	Perustaso Vk 17-18 (26.4.–9.5.)
Ilmaantuvuus (tapausta/100 000 asukasta)	3	7
Positiivisten näytteiden osuus (%) testatuista näytteistä, vk 18		0,2 %